

RAN-1803000201020001

C

RAN-1803000201020001

F.Y.B.Sc. (Sem I) Examination

March / April - 2019

Environmental Studies (E.G.)

Time: 2 Hours]

[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the details of signs on your answer book

Name of the Examination:

F.Y.B.Sc. (Sem I)

Name of the Subject :

Environmental Studies (E.G.)

Subject Code No.: 1803000201020001

Seat No.:

Student's Signature

- પ્રશ્ન પત્રમાં કુલ ૫૦ પ્રશ્નો છે, બધા જ ફરજિયાત છે. દરેક પ્રશ્નનો (૦૧) એક ગુણ છે.
There are 50 questions each question carries (01) mark and all are compulsory.
- દરેક પ્રશ્નનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.
Read the question carefully before selecting the correct option.

O.M.R. Sheet ભરવા અંગેની અગત્યની સૂચનાઓ આપેલ
O.M.R. Sheetની પાછળ છાપેલ છે.

Important instructions to fillup O.M.R. Sheet
are given on back side of the provided O.M.R. Sheet.

RAN-1803000201020001]

[1]

[P.T.O.]

P0059-C

1. ક્યા અભ્યારણના રક્ષણ સાથે ભીડ-ભગાઓ આંદોલન સંકળાયેલ છે?
- (A) કોક્કરી બેલુર (B) કૈલાદેવી વન્યજીવ આભ્યારણ
(C) ગિરનું સિંહ અભ્યારણ (D) ભરતપુર અભ્યારણ
- Bhed Bhagao Andolan is linked with the protection of which sanctuary?
- (A) Kokkare Bellur (B) Kailadevi Wildlife Sanctuary
(C) Gir Lion Sanctuary (D) Bharatpur Sanctuary

2. _____ એક જ એવું સ્થળ છે જ્યાં હંગુલ મળી આવે છે.
- (A) દાચીગામ અભ્યારણ (B) કાઝીરંગા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન
(C) ગ્રેટ હિમાલયન રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (D) કાનહા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન
- _____ is the only place where Hangul is found.
- (A) Dachigam Sanctuary (B) Kaziranga National Park
(C) Great Himalayan National Park (D) Kahna National Park

3. ક્યા અભ્યારણમાં વિશ્વનું સૌથી નાનું જંગલી સૂવર જોવા મળે છે?
- (A) ગિર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (B) કાઝીરંગા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન
(C) માનસ અભ્યારણ (D) ભરતપુર અભ્યારણ
- Smallest wild Boar of the world is found in which Sanctuary?
- (A) Gir National Park (B) Kaziranga National Park
(C) Manas Sanctuary (D) Bharatpur Sanctuary

4. ૧૯૭૩માં ભારત સરકારે વાઘ પરિયોજનાની સ્થાપના કોના સહકારથી કરી હતી?
- Project Tiger was launched by Government of India with the support of _____ in 1973.
- (A) WWF (B) WWI
(C) WWO (D) WPA

5. ક્યા પ્રાણી સંગ્રહાલયમાં વામન સૂવરનું સંવર્ધન સફળ થયું હતું?
- (A) દિલ્હી (B) ગૌહાટી
(C) મેસૂર (D) અલીપોર
- Breeding of Pygmy Hog was successfully done in which Zoo?
- (A) Delhi Zoo (B) Gauhati Zoo
(C) Mysore Zoo (D) Alipore Zoo

6. વરુ, શિયાળ, જંગલી કુતરાનો સમાવેશ ક્યાં પ્રાણી સમૂહમાં થાય છે?

- (A) કેનાઈન (B) કેડીડ
(C) કેનીડ (D) કેનસ

Wolf, Jackal, Wild Dog belong to which group of Animals?

- (A) Canine (B) Candid
(C) Canid (D) Canus

7. ચોક્કસ જૈવિક અંગિકાઓ અને કુદરતી અજૈવિક પરિબળોના આંતરસબંધોના અભ્યાસને _____ કહેવાય છે.

- (A) પરિસ્થિતિ વિદ્યા (B) પારિસ્થિતિ તંત્ર
(C) પર્યાવરણ (D) ઈકોક્લબ

The Interactions between the abiotic aspects of nature and specific living organisms together forms _____

- (A) Ecology (B) Ecosystem
(C) Environment (D) Ecoclubs

8. પ્રથમ તબક્કાના ઉપભોક્તાઓ _____ છે

- (A) તૃણાહારીઓ (B) માંસાહારી
(C) મિશ્રાહારીઓ (D) ઉત્પાદકો

The First order consumers are called _____

- (A) Herbivorous (B) Carnivores
(C) Omnivores (D) Producers

9. નીચેનામાંથી ક્યા એકનો સમાવેશ સ્વસ્થાનિક સંરક્ષણમાં થતો નથી?

- (A) રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (B) વાનસ્પતિક બગીચા
(C) જૈવમંડલ આરક્ષણ (D) રોક ગાર્ડન

Which of the following is not included under In - Situ Conservation?

- (A) National Park (B) Botanical Garden
(C) Biosphere Reserve (D) Rock Garden

10. ખેતી અને જંગલને જોડતી કડી, પર્યાવરણનું કયું મૂલ્ય દર્શાવે છે?

- (A) પર્યાવરણનું વિકલ્પ મૂલ્ય (B) પર્યાવરણનું સૌંદર્યલક્ષી મૂલ્ય
(C) પર્યાવરણનું ઉત્પાદક મૂલ્ય (D) પર્યાવરણનું સામાજિક મૂલ્ય

Link between agriculture & forest illustrates which type of value of Nature?

- (A) Option Value of Nature (B) Aesthetic Value of Nature
(C) Productive Value of Nature (D) Social Value of Nature

11. જીવંત સજીવોને અસર કરતી દરેક ઘટના સાથે સંકળાયેલ વિષય કયો છે?
 (A) સામાજિકવિજ્ઞાન (B) વિજ્ઞાન
 (C) પર્યાવરણ અધ્યયન (D) તબીબી વિજ્ઞાન
 Which subject deals with every issue that affects a living organism?
 (A) Social Science (B) Science
 (C) Environmental Studies (D) Medical Science
12. નેચર ક્લબોની સંકલ્પના પર્યાવરણના રક્ષણ માટે _____ લાવી શકે છે.
 (A) ચળવળકર્તા (B) લોક જાગૃતિ
 (C) શિક્ષણ અને સંશોધન (D) પૈસા અને લોકો
 Concept of Nature Clubs can bring _____ for Environmental Protection.
 (A) Activists (B) Public Awareness
 (C) Education & Research (D) Money & people
13. કેલિફોર્નિયાના પ્રાચીન સિકવિયા વૃક્ષોને બચાવવામાં કોનું પ્રદાન છે?
 (A) હેન્રી થોરો (B) જોન મુર
 (C) રચેલ કાર્સન (D) ઈ. ઓ વિલ્સન
 Who contributed in saving ancient Sequoia trees of California?
 (A) Henry Thoreau (B) John Muir
 (C) Rachel Carson (D) E O Wilson
14. ભારતમાં કયા વડાપ્રધાનના કાર્યકાળ દરમિયાન સંરક્ષણાત્મક વિસ્તારનું પ્રમાણ ૬૫ થી ૨૯૮ જેટલું વૃદ્ધિ પામ્યું?
 (A) રાજીવ ગાંધી (B) ઈન્દિરા ગાંધી
 (C) જવાહરલાલ નેહરુ (D) અટલ બિહારી વાજપાઈ
 During the tenure of which Prime Minister, the network of Protected Areas grew from 65 to 298 In India?
 (A) Rajiv Gandhi (B) Indira Gandhi
 (C) Jawaharlal Nehru (D) Atal Bihari Vajpayee
15. સમ્પદાનો વધારે પડતો ઉપયોગ _____ તરફ દોરી જાય છે.
 (A) પ્રતિપાદિત વિકાસ (B) સંપદાનો નાશ
 (C) પ્રકૃતિનો નાશ (D) અપ્રતિપાદિત વિકાસ
 Overuse of resources leads to _____.
 (A) Sustainable development (B) Loss of resources
 (C) Loss of Nature (D) Unsustainable development

16. પ્રતિ-વિષદ્રવ્ય ઉત્પન કરવા માટે શું જરૂરી છે?
- (A) કોઈ પણ ઝેરી સાપ (B) દેડકાઓ
(C) સાપ અને વીંછી (D) કોઈ પણ ઝેરી પ્રાણી

What is needed for anti-venom production?

- (A) Any poisonous snake (B) Frogs
(C) Snakes & Scorpion (D) Any poisonous animal

17. નીચેનામાંથી પ્રોટીનનો અગત્યનો સ્ત્રોત કયો છે?

- (A) માછલી (B) મરઘી
(C) ડુકકર (D) આ બધાજ

Which one is an important source of Protein?

- (A) Fish (B) Chicken
(C) Pigs (D) All of these

18. અસ્મિ બળતણ એ _____ છે.

- (A) પુનઃ અપ્રાપ્ય સ્ત્રોત (B) પુનઃ પ્રાપ્ય સ્ત્રોત
(C) અખૂટ સ્ત્રોત (D) આમાંથી એક પણ નહીં

Fossil Fuel is _____

- (A) Non-renewable resource (B) Renewable resource
(C) Inexhaustible resource (D) None of these

19. નીચેનામાંથી કોણ વિઘટકો તરીકે વર્તે છે?

- (A) બેક્ટરિયા (B) વૃક્ષો
(C) પ્રાણીઓ (D) લીલ

Which one acts as decomposer?

- (A) Bacteria (B) Trees
(C) Animals (D) Algae

20. નીચેનામાંથી કયું કૃત્રિમ ઈકોસીસ્ટમ છે?

- (A) નદી ઈકોસીસ્ટમ (B) સમુદ્ર ઈકોસીસ્ટમ
(C) માછલી ઘર (D) વન્ય ઈકોસીસ્ટમ

Which one is an artificial ecosystem?

- (A) River Ecosystem (B) Ocean Ecosystem
(C) Fish Aquarium (D) Forest Ecosystem

21. નીચેનામાંથી કયુ અજૈવિક ઘટક છે?

- (A) લીલ (B) પ્લવકો
(C) તાપમાન (D) પ્રાણીઓ

Which one is an Abiotic Component?

- (A) Algae (B) Planktons
(C) Temperature (D) Animals

22. માનવ જીવનને જાળવી રાખવા માટેના ત્રણ સૂચકોને સામૂહિક રીતે _____ કહે છે.

- (A) જૈવવૈવિધ્ય ભાવાંક (B) જૈવવૈવિધ્ય દર
(C) માનવવિકાસ ભાવાંક (D) માનવવિકાસ દર

The three indicators of sustainable lifestyle in human life, together are known as _____.

- (A) Biodiversity Index (B) Biodiversity Rate
(C) Human Development Index (D) Human Development Rate

23. શુષ્કોદભીદ વનસ્પતિઓ શેનો સંગ્રહ કરે છે?

- (A) હવા (B) પ્રકાશ
(C) પાણી (D) ઊર્જા

Xerophytes conserves _____

- (A) Air (B) Light
(C) Water (D) Energy

24. ડાંગરના પાક માટે સ્થાયી જરૂરીયાત _____ ની છે.

- (A) પાણી (B) માટી
(C) બીજ (D) પ્રકાશ

Rice cultivation requires the presence of standing _____.

- (A) Water (B) Soil
(C) Seeds (D) Light

25. _____ નો ઉપયોગ પ્રકાશ માટે જરૂરી શક્તિમાં ઘટાડો કરે છે.

- (A) તાપદીપ લેમ્પ (B) પ્રતિદીપ લેમ્પ
(C) સૂર્યપ્રકાશ (D) હેલોજન લેમ્પ

Use of _____ can reduce the energy needed for Lighting.

- (A) Incandescent Lamp (B) Fluorescent Lamp
(C) Sunlight (D) Halogen lamps

26. બિહારની ખાણોમાંથી શું મળી આવે છે?

- (A) યુરેનિયમ (B) કોલસો
(C) સેલેનિયમ (D) હીરા

What is obtained from mines of Bihar?

- (A) Uranium (B) Coal
(C) Selenium (D) Diamond

27. OTEC નું પૂર્ણ નામ શું છે?

- (A) ઓસન ટાઈડલ એનર્જી કન્ઝર્વેશન (B) ઓસન થર્મલ એનર્જી કન્વર્ઝન
(C) ઓસન ટાઈડલ એનર્જી કોનફોર્મેશન (D) ઓસન થર્મલ એનર્જી કન્ફર્મેશન

What is the full form of OTEC?

- (A) Ocean Tidal Energy Conservation
(B) Ocean Thermal Energy Conversion
(C) Ocean Tidal Energy Conformation
(D) Ocean Thermal Energy Confirmation

28. બ્રાજિલના ૧/૩ વાહનોપૈકી મોટરગાડીઓમાં કયા પ્રકારના બળતણનો ઉપયોગ થાય છે?

- (A) ખાંડ ની ચાસણીમાંથી નીકળતો ઈથેનોલ (B) કૃષિ કચરામાંથી નીકળતો ઈથેનોલ
(C) કાર્બનિક કચરામાંથી નીકળતો ઈથેનોલ (D) રસોડાના કચરામાંથી નીકળતો ઈથેનોલ

Which automobile fuel is used in one third of the vehicles of Brazil?

- (A) Ethanol from sugarcane molasses
(B) Ethanol from Agriculture waste
(C) Ethanol from Organic Waste
(D) Ethanol from Kitchen waste

29. સૂર્યઊર્જાથી સંચાલિત વિશ્વની સૌપ્રથમ હોસ્પિટલ કયા આવેલ છે?

- (A) માલી (B) બાલી
(C) પાલી (D) ચીલે

Where is the first solar powered hospital located in the world?

- (A) Mali (B) Bali
(C) Pali (D) Chile

30. વિશ્વનું સૌથી મોટું સૂર્ય કુકર બનાવવાનો વિચાર કયા દેશનો છે?

- (A) જાપાન (B) ચાઈના
(C) ભારત (D) ઓસ્ટ્રેલીયા

Which country has world's largest solar cooker Program?

- (A) Japan (B) China
(C) India (D) Australia

31. પર્યાવરણની કઈ સમસ્યાના કારણે પરવાળાઓનું મૃત્યુ થાય છે?
 (A) વાયુ પ્રદૂષણ (B) વૈશ્વિક ગરમી
 (C) એસિડવર્ષા (D) જળ પ્રદૂષણ
 Due to which environmental problem Corals are dyeing?
 (A) Air Pollution (B) Global Warming
 (C) Acid Rain (D) Water Pollution
32. હાઇડ્રોઇલેક્ટ્રીક પાવર પ્લાન્ટનું જીવન કોણ ઘટાડે છે?
 (A) કાંપાશયા (B) ડેમ
 (C) પૂર (D) વનનાશ
 What reduces the life of Hydroelectric Power plant?
 (A) Silting of Reservoir (B) Dams
 (C) Floods (D) Deforestation
33. પશ્ચિમના યેવ-ટ્રીમાંથી મળી આવતા કેન્સરપ્રતિરોધક દ્રવ્યનું નામ જણાવો.
 (A) રોઝી પેરિવિંકલ (B) યેવેલ
 (C) ટાક્સોલ (D) યોશી
 Name the anti-cancerous compound obtained from Western Yew Tree.
 (A) Rosy Periwinkle (B) Yewel
 (C) Taxol (D) Yoshi
34. કૃષિ ઉત્પાદનના પતન માટેનું અગ્રિમ કારણ કયું છે?
 (A) ખાતરનો વધુ પડતો ઉપયોગ (B) પાણીની નબળી ગુણવત્તા
 (C) આધુનિક કૃષિ પદ્ધતિનો અભાવ (D) વનસ્પતિમાં જનીનિક ભિન્નતાનો નાશ
 Which is the leading cause of fall in Agricultural Production?
 (A) Excessive use of fertilizers
 (B) Poor quality of water
 (C) Lack of modern farming technique
 (D) Loss of genetic diversity in plants
35. પરિસ્થિતી વિધ્યાનો ક્રિયાત્મક અભિગમ કોણ બનાવે છે?
 (A) શક્તિ ચક્ર (B) પોષણ કડી
 (C) જૈવભૂસ્ત્રાયણિક ચક્ર (D) આપેલ બધાજ
 What makes functional aspects of an Ecosystem?
 (A) Energy Cycles (B) Food Chains
 (C) Biogeochemical Cycles (D) All of these

36. કયા પ્રકારના જંગલોમાંથી દિક્લ/કૂઝીમદારુ મળી આવે છે ?
 (A) હિમાલયના શકુદ્રમ જંગલો (B) હિમાલયના પહોળા પર્ણોયુક્ત જંગલો
 (C) હિમાલયના જંગલો (D) પર્વતીય પ્રદેશના જંગલો

Maple is found in which type of Forest?

- (A) Himalayan Coniferous (B) Himalayan Broad Leaved
 (C) Himalaya (D) Mountain region Forests

37. વારાફરતી કરાવવામાં આવતું ચરાણ _____ ના રક્ષણમાં મદદ કરે છે.

- (A) કૃષિ (B) જંગલો
 (C) તૃણભૂમિ (D) મૃદા

Rotational Grazing can help conserve _____

- (A) Agriculture (B) Forests
 (C) Grassland (D) Soil

38. જ્યારે ઘાંસના ભાગો સાલના વૃક્ષો સાથે આંતરક્રિયા કરે ત્યારે તેને કયા પ્રકારની તૃણભૂમિ કહેવાય ?

- (A) તેરાઈ તૃણભૂમિ (B) અર્ધશુષ્ક તૃણભૂમિ
 (C) શોલા તૃણભૂમિ (D) હિમાલયનું ગોચર

When patches of grass interact with Sal trees, it is which type of Grassland?

- (A) Terai Grassland (B) Semiarid Grassland
 (C) Shola Grassland (D) Himalayan Pastures

39. પરવાળના મોટા ટાપુઓ ભારતના _____ માં આવેલ છે.

- (A) આદામાન અને નિકોબાર દ્વિપો (B) કર્છનો અખાત
 (C) A અને B (D) આપેલ એક પણ નહીં

_____ have the largest Coral reefs in India.

- (A) Andaman & Nicobar Islands
 (B) Gulf of Kutch
 (C) Andaman & Nicobar Islands & Gulf of Kutch
 (D) None of these

40. કઈ મત્સ્ય સંવર્ધન માટે ઉર્ધ્વ દિશામાં નદીના પ્રવાહ થી ડુંગરાળ પ્રવાહ તરફ જાય છે ?

- (A) રોહુ (C) મ્રિગલ
 (B) મહસીર (D) કટલા

Which fish go upstream from river to hill stream for Breeding?

- (A) Rohu (B) Mrigal
 (C) Mahseer (D) Catla

41. રાજસ્થાનમાં ખેજડીના વૃક્ષનું રક્ષણ કરવામાં કઈ જાતિએ ભાગ લીધો હતો?

- (A) ઓમહા (B) બિશનોઈ
(C) લોવા (D) નવાજો

Which tribes have contributed in protecting Khejadi trees in Rajsathan?

- (A) Omaha (B) Bishnoi
(C) Lowa (D) Navajo

42. ભારતમાં વિખ્યાત ફ્લેમિંગોના સંવર્ધન સ્થાનનું નામ જણાવો?

- (A) કચ્છનું મોટું રણ (B) કચ્છનું નાનું રણ
(C) રાજસ્થાન (D) ભારતનો કોઈ પણ રણ વિસ્તાર

Name the breeding place for Greater Flamingo in India?

- (A) Great Rann of Kutch (B) Little Rann of Kutch
(C) Rajasthan (D) Any desert area of India

43. શા કારણે જલીય નિવસનતંત્રમાં ઓક્સિજનનું પ્રમાણ ખુબજ ઘટી જાય છે?

- (A) ઘન કચરાના (B) સુપોષણતા
(C) પ્રદૂષણ (D) નકામી વનસ્પતિની વૃદ્ધિના

Due to what Oxygen level in Aquatic Ecosystem severely reduces?

- (A) Solid waste (B) Eutrophication
(C) Pollution (D) Growth of Weeds

44. આસામમાં આવકનો મુખ્ય મોટો સ્ત્રોત _____ છે.

- (A) ભીની જમીનો (B) મત્સ્ય ઉદ્યોગ
(C) પરિસ્થિતિક પ્રવાસ (D) ચા

_____ is the greatest potential source of income for Assam.

- (A) Wetlands (B) Fisheries
(C) Ecotourism (D) Tea

45. નીચેનામાંથી સંકટગ્રસ્ત પક્ષી કયું છે?

- (A) કાગડો (B) કબૂતર
(C) ચકલી (D) હોર્ન બીલ

Which of the following is an Endangered Bird?

- (A) Crow (B) Pigeon
(C) Sparrow (D) Hornbill

6. ભારતમાં ઠંડા રણાનું ઉદાહરણ કયું ?

- (A) લદાખ (B) થાર
(C) પશ્ચિમ ઘાટ (D) દક્ષિણ ઘાટ

Example of cold desert in India is _____

- (A) Ladakh (B) Thar
(C) Western Ghats (D) Southern Ghats

જે વિસ્તારમાં વનસ્પતિ અને પ્રાણી સમુદાય ક્રમિક શ્રેણીમાં ફેરફાર દર્શાવે તેને _____

- (A) પરિસ્થિતિકિય અનુક્રમણ (B) પરિસ્થિતિકિય ફેરફાર
(C) પરિસ્થિતિકિય તંત્ર (D) પરિસ્થિતિકિય પિરામિડ

Change of plant and animal communities in an orderly sequence in an area is called _____

- (A) Ecological Succession (B) Ecological Changes
(C) Ecological System (D) Ecological Pyramid

_____ ને જંગલની જ્યોત કહેવામાં આવે છે.

- (A) બ્યુટી મોનોસ્પર્મા (B) બ્યુટી ડાયોસ્પર્મા
(C) મ્યુટી મોનોસ્પર્મા (D) મ્યુટી ડાયોસ્પર્મા

_____ is known as Flame of Forest.

- (A) Butea monosperma (B) Butea diosperma
(C) Mutea monosperma (D) Mutea diosperma

ભારતના રાષ્ટ્રીય પુષ્પનું નામ આપો.

- (A) લાલ ગુલાબ (B) શૂક્રલાવર
(C) કમળ (D) પરિવિકલ

Name the National Flower of India.

- (A) Red Rose (B) Shoeflower
(C) Lotus (D) Periwinkle

માઈગ્રેન માટેનું ઔષધ કઈ વનસ્પતિમાંથી પ્રાપ્ત થાય છે?

- (A) અર્ગોટ (B) ખસખસ
(C) ફૂદીનો (D) કોફી

Which plant provides drug for migraine?

- (A) Ergot (B) Poppy
(C) Mint (D) Coffee

RAN - 1903000202020001

RAN-1903000202020001**F.Y.B.Sc. (Sem.-II) Examination****March / April - 2019****Environmental Studies****Time: 2 Hours]****[Total Marks: 50****સૂચના : / Instructions**

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.

Fill up strictly the details of signs on your answer book

Name of the Examination:

F.Y.B.Sc. (Sem.-II)

Name of the Subject :

Environmental Studies

Subject Code No.: 1903000202020001

Seat No.:

Student's Signature

- (1) Question no. 1 is compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks of the questions.
- (3) Draw neat and labelled diagrams wherever necessary.

Q-1: Define:**(08)**

- (a) Disaster Management
- (b) Sustainable Development
- (c) Human Rights
- (d) Value Education

Q-2: Explain:**(14)**

- (a) What are floods & Cyclones? Give the points of mitigation measures for both.
- (b) Role of an individual in prevention of pollution?

OR**Explain:**

- (a) Role of IT in Human Health.
- (b) Nuclear accident and Holocaust.

RAN-1903000202020001]

[1]

[P.T.O.]

P0353

Q-3: Describe:

(14)

- (a) What can one do for Biodiversity Conservation?
- (b) Wildlife Protection Act.

OR

Describe:

- (a) The 3Rs Principle with appropriate illustrations.
- (b) Ground water pollution in India.

Q-4: Attempt Any Two:

(14)

- (a) Write about Wormy composting in detail.
- (b) Describe type of human rights.
- (c) Write a detailed note on - Malaria.
- (d) Air pollution in Gujarat.

ગુજરાતી રૂપાંતર

- નોંધ : ૧) પ્રશ્ન નં. ૧ ફરજિયાત છે.
૨) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.
૩) જરૂર જણાય ત્યાં નામનિર્દેશનવાળી આકૃતિ દોરો.
- પ્ર-૧ વ્યાખ્યા આપો:

- અ) આપતિ સંચાલન
બ) ટકાઉ વિકાસ
ક) માનવ અધિકારો
ડ) મૂલ્ય શિક્ષણ

(૦૮)

પ્ર-૨ સમજાવો:

- અ) પૂર અને વાવજોડુ એટલે શું? બંનેથી બચવા માટે લેવા જોઈતાં પગલાં જણાવો.
બ) પ્રદૂષણને અટકાવવામાં વ્યક્તિની ભૂમિકા.

અથવા

સમજાવો:

- અ) માનવ સ્વાસ્થ્યમાં આછટીની ભૂમિકા સમજાવો.
બ) નાભીકીય અકસ્માતો અને વિધ્વંસ.

પ્ર-૩ વર્ણવો:

- અ) જૈવ-વૈવિધ્ય સંરક્ષણ માટે આપણે શું કરી શકીએ?
બ) વન્ય પ્રાણી સંરક્ષણ ધારો.

અથવા

વર્ણવો:

- અ) યોગ્ય ઉદાહરણ સહિત ૩૨નો સિધ્ધાંત.
બ) ભારતમાં ભૂગર્ભજળનું પ્રદૂષણ.

પ્ર-૪ કોઈ પણ બે લખો:

- અ) વર્મીકોમ્પોસ્ટિંગ વિષે સવિસ્તાર લખો.
બ) માનવ અધિકારોના પ્રકારો વર્ણવો.
ક) મેલેરિયા વીષે સવિસ્તાર નોંધલખો.
ડ) ગુજરાતમાં હવાનું પ્રદૂષણ.